Ч. 182 (14.079). Львів, пятниця 12. липня 1935. Opłata pocztowa opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 504·060. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“. Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячне 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Довкола італійсько-абісинського конфлікту.

ГАҐА, 11. 7. ПАТ. Представник Абісинії заявив журналістам, що запротестував проти того, що йому відмовили голосу, і рішення арбітрів переслав до Ліґи Націй.

Італійська делеґація, що теж прийняла представників преси, заперечила твердженню, що представникові Абісинії відмовили голосу. Італійський делеґат виступив тільки проти того, щоби порушувати справу кордонів, яку виключає компроміс заключений 16. травня. Неґативне становище щодо 5 арбітра італійський делеґат пояснює в той спосіб, що компетенція комісії є справою виключно обох заінтересованих урядів.

ПАРИЖ, 11. 7. ПАТ. Авас повідомляє з Женеви: Здогадуються, що генеральний секретар Ліґи Авеноль скористає з побуту в Льондоні, щоб обговорити з вирішними чинниками британської політики питання, які виринули після перервання праць італійсько-абісинської комісії.

ТОКІО, 11. 7. ПАТ. В політичних колах дементують поголоску, будьтоби японський цісар неофіційно намагався перешкодити воєнному італ.-абісинському конфліктові. В цих колах пригадують, що японський цісар ніколи не інтервеніює у справах міжнародньої політики.

УМОВИНИ ІТАЛ.-АБІСИНСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ.

ПАРИЖ, 11. 7. ПАТ. Авас повідомляє з Льондону: Амбасадор Італії Ґранді предложив учора в „Форін Офіс“ пропозиції можливостей мирового полагодження італійсько-етіопського конфлікту. Італійські кола в Льондоні зазначують, що до порозуміння дійшло би на таких умовинах:

1) Політична ґарантія однозначна з контролею Італії над абісинським запіллям Еритреї й італійського Сомалі; 2) викреслення в Абісинії смуги виключних італійських господарських і політичних впливів. На цю умовину Абісинія формально мусіла би погодитися. Досі Англія за італійськими інформаціями не радо підтримує в Адіс-Абебі ці домагання. Зрештою Італія зробила би демарш в Адіс-Абебі щойно тоді, коли порозумілисяб зі собою Франція, Англія і Італія, які підписали договір в 1906 році.

БЕРЛІН, 11. 7. ПАТ. Німецьке інформаційне бюро повідомляє з Адіс-Абеби: Всупереч ріжним загально поширюваним вісткам, будьто би італійсько-абісинські відносини загострилися і що кожної хвилини можна сподіватися зудару, треба зазначити, що в Адіс-Абебі нічого не знають про якусь безпосередню італійську акцію. В місцевих міродатних колах думають, що в останнім часі не було ніякого випадку, який нагло змінив би ситуацію. Хоч теперішню ситуацію треба вважати за поважну і таку, що вимагає осторожної поведінки.

ЛЬОНДОН, 11. 7. ПАТ. „Таймс“ заперечує ревеляції політичного редактора Ґавда в „Джіорнале д' Італія“, будьтоби Англія скріплювала англійські кольоніяльні війська в англ. Сомалі Кенія индийськими формаціями. Ні в Судані, ні в Єгипті, ані в Кенія не переґруповували війська.

ЛЬОНДОН, 11. 7. ПАТ. Мін. Іден відповідаючи на інтерпеляцію в палаті громад у італ.-абісинській справі, заявив: Маю надію, що Італія не розпічне війни. Британський уряд хоче довести до поладнання спору мирними засобами.

ПАРИЖ, 11. 7. ПАТ. Авас повідомляє з Адіс-Абеби, що Абісинія зажадала, щоб негайно скликати раду Ліґи Націй.

РИМ, 11. 7. ПАТ. Тутешня преса широко коментує вістку про припинення праць італійсько-абісинської арбітражової комісії. Всю відповідальність скидає на Абісинію, яка нарушила в очах цілого світа приняту собою умову щодо обсягу компетенцій концiляційно-арбітражової комісії. Поведення абісинської делеґації є доказом, що в нормальний спосіб ніяк не можна порозумітися.

АДІС-АБЕБА, 11. 7. ПАТ. Абісинський уряд зиготовив до дипльоматичних представників Франції, В. Британії, Бельгії, Чехословаччини, Швеції і Данії однозвучні ноти, в яких домагається, щоби знесли заборону доставляти зброю Абісинії. Абісинія покликується в нотах на договір з 21 серпня 1930 р., який дозволяє ввозити зброю потрібну для оборони перед нападом ззовні.

ІТАЛІЯ МУСИТЬ МАТИ 400.000 ВОЯКІВ В АБІСИНІЇ.

Як довідується англійська преса, італійські команданти в Африці повідомили Мусоліні, що маючи менше ніж 400 тисяч вояків, не могли би перевести успішного наступу. Мусоліні відповів, що є також тої самої думки. Дотеперішня скількість італійських військ на пограниччі Абісинії не доходить до половини цього числа. Тому якась зачіпна акція з італійського боку покищо виключена. Мусоліні хоче встановити в Абісинії військову владу, подібну до французької в Мароку.

АБІСИНЦІ БУДУТЬ ВБИВАТИ ПОЛОНЕНИХ.

Абісинський уряд мобілізує своїх вояків при помочі радія, подаючи мобілізаційні накази до поодиноких команд, які знову висилають до подальших місцевостей їздців. По дорозі ці їздці викрикають тільки два слова: до зброї!

Велике поруншення в Італії викликала вістка, що абісинський уряд зовсім не влаштовує таборів для воєнних бранців, бо всі ворожі вояки, взяті в абісинську неволю, будуть вбиті. Як велить старинна традиція, абісинці будуть підрізувати горла італійським переднім сторожам, зловлених на терені воєнних операцій, щоб не давали ніяких вісток своїм заднім військам. Спеціяльністю абісинців є напади на ворога в часі сну. Годі ніодин ворожий вояк не лишиться при життi.

Габсбурґам повернули майно.

ВІДЕНЬ, 11. 7. ПАТ. До союзного сойму внесли проєкт закону про ревізію статуту Габсбурґів. Проєкт уповажнює союзний уряд заборонити Габсбурґам обдовжувати або продавати реституовані добра.

ВІДЕНЬ, 11. 7. ПАТ. Союзна рада одноголосно ухвалила проєкт закона про знесення баніції членів династії Габсбурґів та звороту їм майна.

ВІДЕНЬ, 11. 7. ПАТ Вечірні ґазети повідомляють, що в найближчому часі знесуть заборону вживати шляхетські титули. Відповідний проєкт закону вплине до палати зараз по літніх феріях.

Звільнили 16 професорів німецьких університетів.

БЕРЛІН, 11. 7. ПАТ. Офіційно оголосили список професорів німецьких університетів, яких звільнили зі становищ. На списку є 16 прізвищ. Урядовий комунікат не подає причин звільнення ані жадних коментарів. Треба здогадуватися, що звільнення послідували у виконанні мін. Фріком та мін. Рустом чистки у високих школах та усунення елементів, що не відповідають ідейним вимогам, які ставить нац.-соціялістична партія.

Над свіжою могилою...

Львів, 11. липня 1935.

Вчорашній декрет президента проголосив смерть III. польського — конституційного — сойму. Перед нами свіжа могила, яка вимагає кількох слів прощання. Однак над тією могилою не можна стосувати засади „про померших не казати нічого, крім добра“. Справді, годі найти добрих слів для правильної характеристики тієї парляментарної установи; хоч може надто ще близький час для історичної перспективи, а проте з цілою рішучістю можна вже нині твердити, що чим дальша буде та історична перспектива, тим гірше виглядатиме крізь неї роля і харктер тієї установи. Можна теж ризикувати твердження, що в історичній перспективі та роля проявиться неґативною не тільки з погляду українських інтересів, але й із погляду польського державницького інтересу.

Пригадаймо при цій нагоді кілька дат. Перший у Польщі т. зв. законодатний сойм зібрався у Варшаві 10. II. 1919 року, коли ще на полях Галичини греміли гармати. Не було в ньому наших заступників і без них польські законодавці, колишні посли займанницьких парляментарних установ, визначили засадничі напрямні політики супроти Галичини, як краю, та українців, як національности, напрямні, які залишились трівкими по нинішній день. 30. січня 1920 року скасовано галицький краєвий сойм і Краєвий Виділ, себто автономічні установи з часів австрійського панування. У березні 1920 надано Східній Галичині науково наскрізь фальшиву назву „Східня Малопольща“, на зразок відомого іншого прецеденсу. 3. грудня 1920 введено поділ Галичини на три воєвідства зі тучним розподілом західних окраїн. 17. березня 1921 проголошено конституцію з головною засадою однородної національної держави, висловленою у першому реченні конституційного закону. Скасування шкільної автономії (8. XII. 1921), передача краєвих фондів центральному банкові й інші уніфікаційні заходи були льоґічним наслідком згаданих засадничих тез централістичної політики. Вилім зробив закон про східно-галицьку воєвідську автономію з 26. IX. 1922, напередодні кінця того першого сойму, однак швидко виявилось, що той закон мав виключно закордонно-тактичний характер і ніколи не був подуманий, як спроба поважної розвязки польсько-української проблеми.

У виборах до першого конституційного сойму 5. XI. 1922 року (до сенату 12. XI. 1922) галицькі українці участи не взяли. Сьогодні ми не соромимось признатися до помилки, якою була тодішня наша абстиненція, а проте досвід з історією вибраної тоді Української Парляментарної Репрезентації з північно-західних земель, — повне нехтування найскромніших її вимог у ділянці мови, церкви, школи, самоуправи, — вкінці недотримання умови поміж премієром Сікорським і першим головою Парл. Репрезентації пок. послом Антоном Васильчуком, — той досвід дає підставу до сумнівів, чи й на випадок нашої тодішньої участи у виборах і присутности у варшавському соймі згадані вище напрямні польської національної політики булиб змінили ся. З самої Волині, Холмщини, Підляша і Полісся здобули тоді українці 20-х незалежних послів і 9 сенаторів. Тому I-му конституційному соймові маємо завдячити мовні закони з 31. липня

1924, в наслідку яких майже зовсім щезло українське народне державне шкільництво, парцеляційні й кольонізаційні закони з 1925 р. та скасування Самоуправного Виділу (грудень 1927). Заповідь зміни національної політики за міністра внутрішніх справ Млодзяновського (його „мінімальна програма") і міністра освіти Суйковського (український університет) пішла в забуття автоматично з димісією обох тих міністрів (24. IX. 1926). В той спосіб спроба змінити курс національної політики після травневої революції скінчилася на перших несміливих словах.

У чергових парляментарних виборах, 4. III. 1928, (сенат 11. III.) галицькі українці вже взяли участь. До виборів пішли — на превеликий жаль окремими групами. У бльоку національних меншин УНДО і Сель-Союз здобули тоді 25 (під кінець каденції було їх 27) послів, 9 сенаторів; радикали окремо дістали 8 пос. мандатів, Сель-Роб (правиця) в половині 1930 року мав 8 мандатів, лівиця 3, УПП — 1, разом 45 українських опозиційних послів, не рахуючи трьох автоматів з ББ. Все одно та розмірно поважна скількість українських послів, хоч невідповідна до відсоткового національного відношення населення через спеціяльну складену виборчу географію і поділ мандатів між округи та через розбиття українських голосів, — та українська численна парляментарна репрезентація все одно не могла здобути ніяких поважних осягів, хоч від самого вступу, поруч з декляративно-маніфестаційним характером своїх виступів, висувала й цілком річеві конкретні вимоги та річево їх мотивувала. Каденція того сойму була виповнена внутрішньо-польською боротьбою поміж володіючою державною верхівкою та соймом з опозиційною більшістю. Тому в половині каденції сойм розвязано (30. VIII. 1930) і відбулися нові вибори (16.XI. до сойму і 23.XI. 1930 до сенату).

В яких обставинах ті останні вибори відбувалися — всім нам ще у свіжій памяті, хоч минуло від того часу вже близько пять літ. Т. зв. „пацифікація" і Берестя виповнили ввесь передвиборчий час. Досить пригадати, що тоді сиділо у вязниці рівно 30 українських послів і сенаторів. Не вважаючи на такі умовини виборчої акції українці, зблоковані в одній листі, здобули тоді 21 мандатів до сойму і 4 до сенату. Характеристичні риси висліду отих виборів такі: щезли з овиду комуністи і москвофіли (москвофіли дістали 2 мандати виключно завдяки держ. адміністрації), щезло теж незалежне національне заступництво з Волині, зовсім втратили своє національне заступництво українські повіти з Холмщини і Полісся.

Якіж найважчі позиції у білянсі цього останнього сойму? Самоуправний закон з 13. V. 1933, який до решти зліквідував останки старої незалежної самоуправи та формально перекреслив закон про автономію трьох воєвідств з 26. IX. 1922, і конституція з 23. березня 1935. Ці два закони кладуть підвалини під новий устрій польської держави, побудований на тезі омніпотенції держави. Нова виборча ординація з 8. липня 1935 створює такі умови вибору послів і таку конструкцію цілого будучого сойму, та ще більше сенату, що уряд має згори запевнену величезну більшість. В той спосіб останній сойм виконав остаточно свою місію, за яку ввесь час боровся, задля якої механічно майоризував усю опозицію і для якої був фактично покликаний: він перевів петрифікацію пануючої системи і закріпив владу за володіючим табором. Партія табору травневої революції, яка в несповна рік після перевороту мала ледви 6 послів, здобула у 1928 році 122 мандати, а в 1930 році 248 (абстрагуючи від умовин) — та партія фактично сьогодні щезає, щоб навіть формально очистити дорогу органам державної влади згідно з концепцією „тотальности" держави, не лише контрольора, але й регулятора та вирішного чинника всіх громадських функцій.

Навязуючи до вступних уваг — можна мати сумніви чи та концепція покажеться правильною навіть з поглядів інтересу самої держави. Ті сумніви такі поширені й серед польського громадянства та навіть серед самого проурядового табору, що самі автори тієї концепції, автори нової конституції і виборчої ординації, застерігаються, що це тільки „експеримент", який може прийдеться невдовзі змінювати... Хай це залишиться журбою польських законодатців. Українські народні представники, які у найважчих умовинах виконували свій національно-громадський обовязок, находячись у безсилій меншині, боронили національного стану посідання, боролися за народні права в усіх ділянках життя та одночасно виступали в імені всеукраїнського національного колективу, вічно підкреслювали політичний характер української проблеми та лупали скалу несвідомости, легковаження або явної злоби парляментарної більшости, ті українські народні представники, які з учорашнім днем закінчили свою працю на парляментарній арені, — можуть відійти з чистою совістю: супроти себе самих і супроти рідного народу. Поруч із найважчими зовнішніми умовинами праці вони мають рідний ґрунт засмічений каменями демагогії, порізаний прірвами політичного примітивізму, встелений терниями атаманії й образливої підозріливости. Але й здоровий інстинкт нації непереможний! Не вважаючи на всі прикрощі й одиничні колючки, широкі народні маси стояли і стоять при своїх вибранцях, *порученим і затвердженим національним проводом*, єдино авторитетним чинником заступати національні інтереси *згідно з вимогами національної чести і даних кожночасних обставин*. Відійшли сьогодні одні народні вибранці — вневдовзі прийдуть інші. Якщо національний провід їх поручить і затвердить — вони матимуть за собою той сам авторитет і те саме довіря мас, що мали їх попередники. Всі зовнішні умовини — це річ побічна, другорядна. Обставини, а з ними і шляхи боротьби змінюються, — незмінними залишаються ідеали, незмінною національна честь, незмінною начальна засада національно-політичної організованої боротьби: *дисципліна мас і єдина компетенція проводу.*

Коли ті два чинники останугься у нас і на практиці тривкими, сміливо можемо глядіти у незнану будучність, сміливо глядіти можемо м. ін. і в ту порожню, яку витворює вчорашнє розвязання сойму.

За повноту прав
українського народу в Польщі.

Промова сен. Юліяна Павликовського на засіданні сенату 4. липня ц. р. підчас дискусії над проєктом закону про виборчу ординацію до сойму.

Від Редакції: Цю важну і знамениту промову з технічних причин публікуємо щойно нині.

Висока Палато!

По низці промов панів сенаторів, синів польського народу, приходить моя промова як репрезентанта недержавного народу у Польщі. Нехай вільно мені буде бодай здогадно зробити малий вступ, який — як це виявить дальший хід моїх уваг — органічно вяжеться з обговорюваною справою.

Творчим зусиллям волі, свідомий свого призначення в сімї европейських народів, український нарід сягнув по своє природне право, по право народу.

Органічною працею, працею минулих поколінь, жертвою крови і майна сучасного покоління, не спускаючи з ока своєї світлої традиції, замряченої століттями неволі, український нарід навязав до неї відбудову власної держави. При кінці великої війни воскресив власну державу. Незбагнутою волею Провидіння не судилось українському народові вдержати власну державу.

Большевицький експеримент у колишній царській Росії, окупація України червоною армією знищила воскреслу українську державу. Український нарід, призначений своєю духовою структурою і положенням та богацтвом батьківської своєї землі розвязати пекучу проблему Сходу Европи, не має тепер змоги свої цінности присвятити цій великій місії на власний пожиток і пожиток европейських народів. Бо-ж український нарід не має своєї природної, завершеної правно-політичної організації — не має власної держави.

Велика і серед теперішньої дійсности найбільше свідома і творча частина українського народу живе на суцільній національній території у межах Польщі.

Спадщина Галицько-Володимирського Королівства увійшла в склад Польщі. Прилучення тієї спадщини до Польщі підготовано ще серед брязкоту зброї на сході міжнародним договором, який закінчив війну на заході. Версайський трактат, що його подиктувала побідна Антанта, воскресивши по зусиллях польського народу дипльоматичним актом Польщу, рахувався уже в 1919 р. з можливістю прилучення наших земель до Польщі і ґарантував окреме право нашому народові, як великій територіяльній меншині у Польщі. (Маршалок: прошу придержуватись точно теми).

Сен. Павликовський: Ці права як основні права приняла і березнева конституція Польщі з 1921 р. і конституція, яка тепер обовязує.

Законодатний сойм Польщі законом з 26. вересня 1922 р. про надання самоуправи Галицькій Землі приспішив прилучення наших земель до Польщі. Сталось це на основі рішення ради амбасадорів у Парижі з 14. березня 1923 р.

Права, які ґарантували розвиток українському народові, що живе недержавним життям, права, які мають характер міждержавних актів або теж законів Польщі спираються на слушній оцінці ролі українського народу в Европі, як суцільної і свідомої своєї цілі політичної одиниці з політичними аспіраціями, здійснення яких не суперечить інтересам народів Европи. Про необхідність відбудови української держави доказує і спільний з українською армією похід польської армії на Київ у 1920 р.

Головне зусилля відбудови власної держави — річ природна — мусить взяти на себе український нарід. Звідтіля теж і змагання українського народу у Польщі здобути повноту прав, які ґарантувалиб йому повний всесторонній розвиток власних сил, розвиток яких не мусить суперечити з державним інтересом Польщі.

При кінці теперішньої каденції законодатні палати Польщі приступили до перебудови устрою Польщі. Конституція принята. З приняттям закону про вибір президента Польщі і законів про виборчу ординацію до сойму і до сенату має закінчитись цикль устроєвого законодавства.

В устроєвім законодавстві Польщі заінтересований живо не тільки польський нарід — нарід державний, але й український нарід, як територіяльна національна меншина.

Перед приняттям конституції Польщі Український Клюб, як представник українського народу, заняв гідне і тактовне становище. Рахувався він зі змаганнями польського народу. Не втручався до основної його політичної концепції — зате боровся за признання українському народові природних прав, прав на свобідний розвиток національного життя у рямцях широкої територіяльної автономії українських земель.

Питання автономії стоїть на жаль далі відкрите. Концепція омніпотенції держави в застосуванні до життя українського народу відбивається, як це доказує недовга практика, відемно на розвиткові нашого життя. Припинювання тону до організації власних сил українського народу в ділянках творення його питомої духової і матеріяльної культури, це явний наслідок омніпотенції держави. Такий вплив на наше національне життя може свідчити про дуже короткотревалу політику і ніколи не буде покриватися на довшу мету з польським державним інтересом.

Короткохвилевою є теж політична концепція проєктів законів про виборчі ординації до сойму і до сенату; короткохвилевою слід уважати цю концепцію не тільки з точки погляду українського, але теж із точки погляду польського народу.

В останніх роках закорінилась думка, що головним лихом політичного устрою це демократизм і парляментаризм, природні діти лібералізму, який є пережитком минулої доби.

Можемо подекуди розуміти творців польської конституції з її основною ідеєю авторитативної держави. Беремо під увагу сусідство сходу і заходу, хоч ми є свідками, що інші держави на европейськім континенті, які мають подібне сусідство, не хапаються таких політичних концепцій у конституції, а тим менше до таких підставових концепцій основних законів про виборче право громадян.

Але вернімся до конституції. Власне згідно з ідеєю омніпотенції держави конституція надає дуже широкі політичні атрибути голові поль-

ської держави, президентові Річипосполитої. А між іншими політичними атрибутами прислугове йому право, яке глибоко сягає у права законодатних палат. Є це право звернути палатам принятї ними закони до нового розгляду. Супроти таких постанов конституції всі так звані нарости парляментаризму, що про них стільки говориться, в дійсности не можуть істнувати. Власне при устроєві, в основах якого лежить ідея омніпотенції держави, парлямент може і повнен бути збережений з повнотою своїх прав так при його покликуванні, як і при його праці. Польський парлямент повинен бути дійсно трибуною, на якій перехрещуватимуться дійсні, природні, національні і суспільні течії народів та суспільних верств, які живуть у Польщі, течії, які репрезентують представники суспільности, вибрані — як про це зрештою говорить стаття 32 конституції — у загальнім, тайнім, рівнім і безпосереднім голосуванні. Недостача такої трибуни заважить на долі нового устрою. Проєкт закону про виборчу ординацію до сойму своєрідно викривлює чотирoприкметникове виборче право всупереч ясним постановам конституції. Цей проєкт не вплине на здоровий розвиток політичного життя у державі, хоч його не вбє. Проєкт стягає посольську палату зі законодатного органу у правдивім того слова значінні до органу, який висловлює опінію. Посольська палата буде складатись при устроєві, який є основою вибору до цієї законодатної палати, майже з нaпів призначених послів.

Одночасно законодатна палата при такому свому складі не зможе сповнити другого основного завдання — правдивої контролі діяльности уряду.

З тих то причин Український Клюб мусить зі засадничих оглядів поставитись неґативно до предложеного проєкту.

Одначе крім того український нарід, як нарід недержавний, сто разів гірше від польського народу відчуе вплив так сконцепованої виборчої ординації. Він не має змоги власними силами й у власнім краю на основі територіяльної автономії розвивати свого господарського життя, а в додатку відбирається йому змогу впливати на життя краю через незалежне представництво в законодатних палатах. Викривлення загальности, тайности, рівности і безпосередньости голосування сурогатами, про які постійно, здається без переконання, впевняють референти закону, що вони згідні з постановами конституції — позбавляє український нарід, як нарід недержавний, що не має провідної політичної організації іншої, як політичні партії, у великій мірі права і змоги покликувати свою незалежну парляментарну репрезентацію.

Ось причина, яка рішила, що Український Клюб вніс поправки, занявши своє засадниче становище до проєкту закону про виборчу ординацію до сойму, рахуючися з твердою дійснистю, що теперішня парляментарна більшість не зважаючи на критичне відношення до проєкту, в основних постановах його не змінить. Ці поправки, якщоб їх принято, бодай в теорії забезпечилиб українському народові змогу ввести своє представництво до сойму. Ці поправки заторкують і склад виборчих колеґій і виборчих комісій, системи зголошування кандидатур і системи голосування та виборчої ґеометрії, бо тут дуже покривджено східну частину краю. Ці поправки подрібно обговорив я на конституційній комісії високої палати. Їх обговорювали теж мої товариші з Українського Соймового Клюбу. Вони покриваються частинно з моїми заввагами, які я нині сказав у цій високій палаті. Тому не буду їх подрібно обговорювати. Ставлю в імени Українського Клюбу в глибокім переконанні, що наш Клюб сповняє свій обовязок, коли в часі цілого ходу нарад і навіть в останній хвилині перестерігає більшість високої палати перед помилками, які в історії взаємин українського і польського народу зваготіли вже нераз на розвитку не тільки українського народу.

ПОВОРОТ ГАБСБУРҐІВ?

Проблема повороту Габсбурґів на австрійський престол не є новою, — писали й ми про неї неоднократно, як про один із способів „вирішити“ справу „суверенности“ нежиттєздатної австрійської републики. Однак новиною для всього політичного міжнародного світа є той поспіх, з яким австрійський уряд кілька днів тому заповів і негайно перевів зміну закону з 3. квітня 1919 року, що вигнав був поза межі Австрії всіх Габсбурґів (з виїмком тих, що зреклися всяких династичних прав і претенсій) та сконфіскував всі їх маєтки. Тепер, 4. липня ц. р. австрійська державна рада (наслідниця прав давнього парляменту) прийняла відповідний закон і на його підставі Габсбурґи дістають право повороту до Австрії та вільного побуту в краю; держава звертає їм теж величезні маєтки: реєстр дібр, замків, палат, мешкальних будинків у Відні і іншого нерухомого маєтку, який переходить тепер на власність родини Габсбурґів, творить довгий список.

Вістка про цей крок австрійського уряду відбилася голосним відгуком, головно у французькій, малоантантській і німецькій пресі. Чи і наскільки погрози французької преси щирі, це важко оцінити: годі припускати, щоб уряд Шушніґа-Штаремберґа відважився на власну руку зробити таке поважне діло без відома і згоди Мусолінія, — з другого боку нинішня тісна приязнь між Італією і Францією каже догадуватись, що саме у найболючішій для Італії европейській справі, справі малої Австрії, Франція була добре поінформована про італійські замисли і дала на них свою згоду. Колиж пригадаємо подорож і канцлера Шушніґа і кн. Штаремберґа до Італії негайно після смерти Дольфуса та створення нового уряду, і тодішні голоси недискретної преси, що одною з тем розмов була концепція повороту Габсбурґів то нинішня „відвага“ австрійського уряду тратить ореол самостійної політики. Не є виключене, що вся габсбурська імпреза є сьогодні в Австрії тихцем інспірована і підтримувана Італією, яка хоче асекуруватися, щоб мати вільну руку в Абісинії.

Зате не можна сумніватися у щирість поденервування і обурення серед кол Малої Антанти, головно у чехів, для яких сама фірма Габсбурґів є червоною плахтою, що з нею ніколи вони не примиряться. Очевидно, коли ставити проблему Австрії у площину: „або німецький — і то націонал-соціялістичний — „аншлюс“ або Габсбурґи“, то й чеська державна рація мусить защукатись. Але досі широка чеська прилюдна опінія не тільки до такої комбінації не є приготована, але й навіть не брала її під увагу.

Так само нічого сумніватися у щирість обурення всіх німецьких патріотів, для яких справа зединення Австрії з Німеччиною не є питанням політичної амбіції того чи іншого німецького уряду ані тим менше — питанням партійно-політичної програми. Злука двох країв одної нації, одної культури й одної давньої історії, яка штучно поділилась, — це найприродніша розвязка проблеми, якої версайський трактат не тільки не розвязав, але й заплутав та загнав у цілком сліпий кут.

Габсбурґи мають бути останнім атутом прихильників австрійсько державної окремішности. Габсбурґи мають врятувати австрійську державну самостійність, рятуючи і пильнуючи свій династичний — чисто фамілійний — інтерес. Рахунок штудерний і не позбавлений льо-

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ. 8)

ҐМІНД.

ТАБОР УКРАЇНСЬКИХ ЗБІГЦІВ І ВИСЕЛЕНЦІВ У ЧАСІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918.

Спогади зперед 20-ти літ.

II.

УПРАВА ТАБОРУ.

„Ліпше кривду терпіти, як кривду чинити“.

(Нар. приказка.)

Верховна управа виселенецьких таборів належала зправила до намісництв тих країв, в яких вони находилися; ґміндівський був під управлінням долішньо-австрійського намісництва з осідком у Відні. Окремими референтами для його справ були високі урядовці: ґраф Кастель і д-р Галяма. У склад першої таборової управи на місці входили: радник міністерства віроісповідань і освіти барон Августин Чапка як начальник табору, тоді ще концепіст намісництва д-р Оскар Бухнер як заступник начальника, інжинір Михайло Гофер як верховний орудник таборового будівництва, повітовий лікар з Ґмінду д-р Редер як таборовий лікарський шеф, і урядовці — Фройґт, Шмідкунц і Шварц як управителі канцелярії, каси та книговодства. Всі родовиті німці. Також всі канцелярійні і таборові помічні сили були виключно німецькі. Між нашими виселенцями в таборі надибались то старші учні, то деякі приватні і державні урядовці, семінаристи, семінаристки й інші інтеліґентні люди, з них таборова управа дібрала собі деякі помічні сили, згодила і ними, як перекладачами, послуговувалась у зносинах з виселенцями. Ці „зносини з виселенцями“ були спершу вельми досадні: управа і військо приказували, виселенці мали обовязок безоглядно слухатися, і перекладачі службовики пояснювати їм зміст приказів та бачити на їх точне виконання. Початкова поведінка управи табору супроти виселенців була лиш відблиском недовірливих поглядів, які в наслідку злобних наклепів на початках війни, заволоділи настроями австрійських військових і цивільних верховодів супроти українського народу. Щойно карпатські геройства Українських Січових Стрільців, — признані без застережень вищим командуванням, — прочистили дещо ту неприхильну нам опінію. Та хоч вона й подалася, то лише під вагою неопрокидних, кровю припечатаних фактів, які проте почувань не змінили. Почування лиш нерадо признають факти, — коли вони противляться їх закоріненим нахилам. Опінія юрби спирається на пристрастях і той має її за собою, хто ці пристрасти вміло розбурхає і — для себе вихіснує. Розумові міркування у юрби не вирішують настроїв. Хоч українська ідея була в теорії і в практиці ясною та своїм протимосковським вістрям покривалася з австрійськими воєнними інтересами, проте не мало воно значіння. В склад австрійської монархії входило багато народів і не всім їм залежало на перемозі Австрії. Як і не всім була люба українська ідея... Тому, хоч факти приневолювали замовкнути голосним наклепам, проте суперечність інтересів осталась надалі. Вміло розбурхувані і хитро вихіснувані пристрасти далі юртували і цькували воєнними невдачами роздратовану австрійську державну рацію і прилюдну опінію, щоб вона ставилась до української ідеї підзорливо і сторожко. Дбали за це безупинно — ввесь час війни — елементи, яким українська ідея і проблема не були по нутру.

Та дарма. Відблиски тих насвітлювань вгорі відбивались і на долинах. Відбивались і в ґміндівському таборі, якого початковий уклад мало що ріжнився від укладу в таборах інтернованих. До стороження і утримання в таборі гострої через лад дисципліни, мала таборова управа цілий курінь війська, під командою резервового поручника, який як і всі старшини, на запіллях, відзначався великою ревністю у виконуванні військових обовязків супроти безборонних виселенців. Уклад був твердий, майже військовий; та ще твердше його виконування, а суть закону не так в його букві, як в його виконанні. Цю початкову суворість можнаб до якогось ступеня виправдати недостачею усякої іншої організації серед розбурханого моря виселенців, якщоб вона не переступала границь конечности. Одначе так не було. Було защо, чи не було, жандарми, а то й вояки штовхали виселенців і по свому над ними знущалися. Сіромахи-виселенці не мали спромоги і пожалітися на ті прикрощі. Управа табору була для них — дуже далека. Туди їх

гіки. Спирається він не тільки на переслідовчій антигітлерівській манії і на смертельній неохоті Італії допустити велику Німеччину до безпосереднього сусідства з границею Бреннеру (південний Тироль), але й на організації легітимістів, які в свою чергу використовують сентимент австрійців, головно віденців, до габсбурґського дому. Виринає тільки питання, чи дбайливість за свої династичні інтереси й сентимент до Габсбурґів може стати дійсним рівноважником всенімецького руху, не того з часів зперед 1918 року, а того з року 1935, коли істнує могутня ідея тотальности всіх національних рухів, зокрема могутній німецький націоналістичний рух, який обхопив німців на обох півкулях землі.

Австрійський уряд та інспірована ним преса впевняє, що останній закон не має нічого спільного з питанням реституції Габсбурґів. Це — мовляв — лише направа кривди, яку заподіяно під натиском версайських переможців руками астрійських соціялістів родині, яка поклала історичні заслуги для розвитку рідного краю, яка належить до найстарших краєвих родів і яка не може нести всієї відповідальности за жахливу воєнну невдачу та розвал монархії. Уряд ставить питання у площину моралі і рішуче відмовляється трактувати його у площині політики. Очевидно, що така інтерпретація закону про реституцію прав Габсбурґів до свобідного мешкання у границях держави і до давнього свого „приватного“ маєтку, — така інтерпретація, хоч сама собою льогічна, входить тісно у царину політики. Бо чейже не може бути двох думок, що поворот Габсбурґів до Австрії і передача їм величезних маєтків страшенне скріплює легітимістичний рух і творить його відразу політичним чинником, з яким мусить рахуватися кожночасний австрійський уряд. Не можна теж до денного порядку перейти над таким „маловажним“ фактом, що перед видачею останнього закону, такого приємного для Габсбурґів, з б. цісаревою Зитою і кандидатом до престолу Оттоном довго конферував австр. державний секретар Карвінскі та голова австрійських леґітимістів радник Візнер, і що саме австрійські **монархісти** займають у нинішній австрійській **републиці** цілу низку чільних державних посад, з посадою віцеканцлера (кн. Штаремберґ) включно!

Тому „моральний“ закон є безперечно законом суто-політичним і безперечно заповідає поворот Габсбурґів на австрійський престол, як річ цілком реальну і то недалеку. Буде це подія далекосяглої ваги. Безпосередньо викличе вона новий етап безоглядної війни нац.-соціялістичної Німеччини, з її великанськими резервами гроша й агітаційного матеріялу, не каже сумніватися, що така ворожнеча рівняється найповажнішим внутрішньо-державним потрясенням. Чи зможе габсбурська Австрія втриматись при житті лише тому, що на її чолі стануть Габсбурґи і що вона перетвориться з республики в монархію — це річ дуже сумнівна. Трудність австрійської суверенности полягає не в режімі, а в — економіці, у відсутності **господарських підстав незалежности. Економічна залежність Австрії залишиться надалі,** а внутрішні і закордонно-політичні труднощі мабуть ще зростуть. Тому опасенний габсбурський лік проти соборницьких настроїв австрійських німців є ліком дуже проблематичної вартости, і віра, що з поворотом Габсбурґів закріпиться її державна суверенність, спірається на глиняних ногах.

Виборча ординація до сойму.

РОЗДІЛ XII.

День і час голосування. — Арт. 54: Голосування відбувається одного дня в цілій державі.

Арт. 55: (1) Голосування переводить обводова виборча комісія; (2) Голосування тріває від години 9-ої рано до 9-ої вечором без перерви, але можна його скінчити вчасніше, коли всі виборці даного обводу вже віддали свої голоси: (3) Від хвилини розпочаття голосування аж до устійнення його висліду мають бути присутні у виборчому льокалі без перерви предсідник або його заступник і щонайменше два члени виборчої комісії або їх заступники.

Мужі довіря. — Арт. 56: Підчас голосування та устійнення висліду голосування у виборчому льокалі можуть бути присутні мужі довіря, зголошені по одному на обвід кожним з кандидатів на послів.

Заввага: Мужі довіря мають берегти чистоти виборів. Треба подбати, щоби в кожному обводі голосування були українські мужі довіря.

Заборона агітації. — Арт. 57: В дні голосування не вільно: а) виголошувати промов, роздавати летючок, ані в інший спосіб агітувати так і унутрі як і назовні виборчого льокалю в промірі 100 метрів; б) входити до виборчого льокалю особам, що не беруть участи в голосуванні або у виборчих чинностях.

Постанови про лад і супокій при голосуванні. — Арт. 58: (1) Предсідник обводової виборчої комісії стоїть на сторожі ладу в часі голосування, а табож над забезпекою тайности голосування; — (2) Предсідник обводової виборчої комісії може: а) видалити з виборчого льокалю кожного, хто нарушує порядкові постанови, поміщені в попереднім артикулі, однак по можности не повинен позбавляти права віддання голосу; б) видавати зарядження, що зміряють до запевнення виборцям доступу до льокалю і до виборчої урни; (3) Для запевнення виконання зарядження предсідника, які мають забезпечити лад і супокій голосування влада загальної адміністрації віддасть до розпорядимости предсідника сторожу у відповідній силі.

Постанови про виборчу урну. — Арт. 59: (1) Перед початком голосування комісія провірює, чи урна є порожна, опісля зачинює урну. — (2) Від цеї хвилини аж до покінчення голосування не вільно відчиняти урни.

Як відбувається голосування? — Арт. 60: (1) Кожний виборець голосує особисто і може віддати голос лише в одному обводі. — (2) Виборці каліки можуть при голосуванні послугуватися помічю довіреної особи.

Заввага: Довірена особа каліки може помочи йому віддати голос, роблючи чертки на картці до голосування. —

(3) Предсідник і члени обводової виборчої комісії як також особи, які повнять сторожу при виборчих комісіях можуть віддати голос в обводі, в якім у дні голосування урядують, помимо того, що є втягнені до списку виборців в іншому обводі; в тій цілі обводова виборча комісія втягає їх додатково до списку виборців. — (4) Військові, які належать до змобілізованих частин війська або воєнної маринарки — не беруть участи в голосуванні.

Провірка тотожности голосуючого. — Арт. 61: (1) Предсідник та члени обводової виборчої комісії можуть перед відданням голосу зажадати від виборця устійнення його тотожности. — (2) Виборець, який не має документів, признаних комісією вистарчаючими, може покликатися на свідоцтво двох віродостойних осіб, знаних комісії. — (3) Ухвала комісії в справі тожсамости особи є оконечна.

Техніка голосування. — Арт. 62: (1) Голосування відбувається в слідуючий спосіб: виборець подає перед обводовою комісією своє імя, прізвище і адресу; по провіренні, що виборець є втягнений до списка, одержує виборець урядову коверту і картку до голосування; потім виборець означує чертками на картці до голосування прізвища двох кандидатів, на яких хоче віддати голос, опісля по вложенні картки до коперти, віддає коперту предсідникові виборчої обводової комісії, а цей в присутності виборця вкидає картку до урни. — (2) У виборчому льокалі будуть уладжені заслони, які забезпечуватимуть тайність голосування. — (3) Карток до голосування й урядових коперт достарчає обводовим комісіям предсідник окружної виборчої комісії.

Про картки до голосування. — Арт. 63: (1) Картки до голосування будуть виконані з білого паперу і заосмотрені печаткою окружної виборчої комісії. — (2) На картці мають бути відбиті механічним способом: число і назва виборчої округи та порядкові числа, імена і прізвища кандидатів на послів, видрукованих у черзі помі

не допускали, не слухали, не розуміли, і — не хотіли розуміти. Тверду зиму перебули ті перші виселенці у ґміндівському таборі, заки з ходом воєнних подій в Галичині Український Посольський Клюб у Відні добув собі таке значіння, що його слова на верхівях були хоч слухані. Ту зміну, як і зміну підходу та поведінки таборових управ не лиш у виселенецьких таборах, але і в талерґофському, вимогла кров Українських Січових Стрільців!

Тоді — в березні 1915. р. — приділено до ґміндівської таборової управи в характері помічного урядовця, концепіста галицького намісництва д-ра Йосифа Билинського. З погляду добра виселенців, був це корисний осяг, бо найшлось в управі одну вухо, чутке на болі української душі, яким хоч не багато зразу могло зарадити, то їх пильно і терпеливо слухало, а це вже одно чимало зупинювало жандармську і вояцьку самоволю. Які ще тоді супроти українців панували пристрасні упередження, свідчить хочби те, що д-ра Билинського управа маловажно призначила до ведення в таборі... евіденційного бюра, яке досі вів підрядний канцелярист. Було це разом — недовірювання, побоювання і нехтування, та очевидний намір поставити д-ра Билинського поза скобками, якими управа хотіла себе від нього відгородити. Інше діло, що д-р Билинський до такого „розподілу“ праці не примінився, а не маючи зразу приділеного іншого „ресорту“, сам собі його створив. Ходив по бараках, по секціях, кухнях, робітнях, пральнях, приглядався життю, прислухувався нарікланням і жалобам. Крім цього щодень передполуднем конферував перед будинком таборової управи з цілими юрбами виселенців і вислухував їх бажання та жалі, які зясовував начальникові бар. Чапці. Тою дорогою приневолив і навчив таборову управу прислухуватися скаргам і проханням людей, та неодно в їх хосен полагоджувати.

Ті, зразу доривочні розмови, що згодом стали авдієнціональним правом виселенців, не конче спершу подобались управі, та ще менш командантові військової сторожі. Але дарма. І вони мусіли підчинитися тим подувам, які з карпатських перевалів втискалися на запілля — аж до Ґмінду. Таким робом, сам собою утерся діловий розподіл праці між трьома членами тісної таборової управи, в котрій д-р Билинський виробив собі згодом важке радою слово. Крім „евіденційного бюра“, були ще й інші спроби усунути діяльність в таборі д-ра Билинського. Він прийшов до табору дня 23. березня 1915. року, а дивним дивом вже 15. квітня покликано його телеграфічно до служби в галицькому намісництві і приділено до староства в Кракові. Не виключене, що був це тільки ускладнений припадок. Але граф Кастель, який якраз того дня був у таборі на візитації і приглядався з увагою розвідній конференції д-ра Билинського з людьми, поручив того візвання д-рові Билинському не давати, а йому самому казав залишитися при таборовій управі. Вже тоді опінія верхів дещо перехилювалась у наш бік

(Далі буде.)

щення їх на листі як також пояснення для виборця про спосіб виповнювання картки. (3) Зразок картки до голосування подаємо в залучнику до цього закону.

Пояснення: Голосування відбувається зовсім відмінно, ніж досі. Голосується урядовими картками до голосування. На тих картках, які дістає виборець від предсідника, є видруковані всі устійнені окружними виборчими зборами кандидати на послів. Виборець мусить на картці до голосування в квадратику, який находиться побіч кожного кандидата з правої сторони зробити чертку і це значить, що він голосує на того кандидата. Виборець має право голосувати не на одного, а на двох кандидатів.

Коперта до голосування. Арт. 64: (1) Урядові коперти будуть зроблені з непрозорого паперу і заосмотрені печаткою окружної виборочі комісії. — (2) В кожному обводі будуть коперти однакової краски і формату; крім печатки не можуть вони бути означені ніяким відріжняючим знаком.

Відложення голосування. Арт. 64: (1) Голосування невільно переривати. — (2) Обводова виборча комісія може відложити голосування лише з причини випадку вищої сили і не довше як до слідуючого дня. — (3) Таке зарядження предсідник обводової виборчої комісії подає негайно до публичного відома в той спосіб, який практикується у даній місцевості. — (4) На випадок відложення голосування комісія опечатує урну й виборчі акти і віддає їх на переховання предсідникові під його особистою відповідальністю. — (5) По поновному відкритті голосування комісія провірює чи печатки були ненарушені.

Арт. 66: (1) В годині девятій вечором предсідник видає зарядження замкнути виборчий льокаль. — (2) Від тої хвилини можуть голосувати лише ті виборці, які прибули до льокалю перед девятою годиною.

(Продовження буде.)

Володимир Целевич.

СССР. погодився на граничну комісію.

ТОКІО, 11. VII. ПАТ. Совітський амбасадор Юренієв відвідив учора міністра закордонних справ Гіроту і заявив йому, що совітський уряд приймає пропозицію Гіроти, щоби покликати граничну комісію, яка полагодить совітсько-манджурські граничні справи.

Нічого не рішили у справі Габсбургів.

БІЛГОРОД, 11. VII. ПАТ. Авас повідомляє: Офіційні югословянські кола заявляють, що на зустрічі, югословянського реґента Павла і короля Карла румунського в присутности міністрів закордонних справ Малої Антанти, на якій обговорювали справу Габсбурґів, не запало щодо тієї справи ніяке рішення.

—o—

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ

— Вчора німецький амбасадор у Льондоні фон Ґеш видав у честь князя Уельсу снідання. Князь Уельсу був від часу війни перший раз гостем німецької амбасади. В сніданні взяв участь м. ін. мін. Іден з жінкою.

— В Софії арештували македонців з ґрупи Протоґерова. М. ін. арештований провідник цієї ґрупи Петро Траіков, за яким довший час шукала поліція.

— В ночі з 2. на 3. ц. м. гранична сторожа застрілила на румунсько-совітському кордоні три особи, які хотіли дістатися через Дністер до СССР.

— Прем. Ляваль прийняв передучора пополудні, як міністр закордонних справ амбасадора В. Британії Клерка.

— Повінь в стейті Ню-Йорк спричинила смерть 36 осіб та на 2·5 міліонів дол. шкід.

— На залізничій стації в Києві зударилися два паровози з товаровим поїздом, що віз авта. Є 9 ранених. Розбиті 3 паровози, 9 ваґонів і 8 самоходів.

— В Харкові викрили чорну мешканеву біржу, що затруднювала десятки посередників. Ціна кімнати доходила до 4.000 рублів.

— На старім позорищі на бреслявськім ринку вивісили таблицю з призвіщами німецьких жінок, що утримують звязки з жидами. При тій нагоді юрба побила кількох жидів.

Коли відбудуться нові вибори?

ВАРШАВА, 11. 7. ПАТ. У звязку з розвязанням сойму і сенату треба незабаром очікувати розпорядку президента про розписання нових виборів до законодатних установ. Згідно з 32. статтею конституції нові вибори розписує президент Р. П. в часі 30 днів від розвязання законодатних палат. Цей речинець упливає 8. серпня ц. р. Разом з розписанням виборів президент визначує теж день голосування. Голосування, згідно з приписами нової виборчої ординації має відбутися в неділю не скорше як 54 дня і не пізніше, як 60 дня після визначення виборів. В такий спосіб вибори до сойму повинні відбутися найпізніше в неділю, 8. жовтня ц. р. Акт розписання виборів оголосять у „Вістнику Законів" разом з виборчим календарем, в якім будуть зазначені дні, коли упливають речинці передбачені в ординації. Вибори до сенату розпорядить президент рівночасно з розписанням виборів до сойму.

Розбудова американської фльоти з початком 1936 р.

ВАШИНГТОН, 11. 7. ПАТ. Державний секретар справ маринарки Свансон заявив, що проектовану будову воєнних кораблів зачнуть 1. січня 1936. р. „Зл. Держави — говорив Свансон — будуть зважати на вашингтонський і льондонський договір тільки тоді, коли інші сиґнатарі придержуватимуться меж будови фльоти, означених у цих договорах." Свансон додав, що рішення Німеччини про збільшення фльоти є европейською справою, яка не відноситься до американських плянів.

Радикали хочуть поставити полк. де ля Рока перед найвищим судом.

ПАРИЖ, 11. 7. ПАТ. Деп. Дезерполь виготовив до Еріо отвертий лист, в якім домагається від голови радикальної партії і членів уряду, щоби віддали під найвищий суд полк. де Ля Рока під закидом підготовки державного перевороту та цілість і безпеку держави. Доказом на це є промова полк. де Ля Рока. Деп. Дезерполь закликає Еріо, щоби скоро виповнив обовязок керовника партії, б завтра може вже бути за пізно.

—o—

ЕВГЕН ЧЕРЕВАНЬ

Жіночі виїмки.

I.

Я схопив голову в долоні і перебираючи пальцями своє нечесане волосся думав. Невеселі оті мої думки. Думаючи антифеміністичними категоріями я раз-у-раз доходив до висновку, що хоча всі жінки нестерпні й осоружні, хоч їхнім життєвим „вірую" тільки облуда, кокетерія і культ суstomельщини, то всетаки Марушка не те. Не тому, щоби вона була щира, скромна чи тільки розумна, ні, не тому, бо якраз вона стопроцентова жінка з усіми тими жіночими атрибутами, — але річ у тому, що в неї сині, збиточні очі, крівaві уста, гнучкий стан і пахуче, мов материнка, волосся.

Може цього й мало, щоби член клюбу Антифеміністів цікавився жінкою і (от безвольний мякун з мене тай тільки) заєдно про неї думав. Але, що діяти: саме так поводився я, що був одним із основників Клюбу та якому припала до вподоби та „виїмкова" Марушка.

Самозрозуміле було моє душевне роздвоєння. З одного боку — ідея визволити світ зпід впливу спокусливих сирен, з другого, знову румяний оваль Марущиного обличчя — десь там у мому серці і мізку стояли проти себе і змагалися. Обі воюючі сторони були однаково сильні і вислід боротьби був дуже і дуже непевний. Наслідком тієї боротьби я мусів підперти голову, терен завзятих змагань, ліктями та дерти волосся.

А навдобавок така душевна боротьба прийшла дуже не в пору, коли я потребував своєї голови, щоби думати про що інше, поважніше, он хоч би про діри в моїх черевиках, вичерпаний кредит у ресторані і про те, що не маю ніяких виглядів на майбутнє.

Дзвінок телефону, справжня тортура для всіх задуманих, головно задуманого портієра при телефонічній роздільні в одній українській установі, вибив мене з задуми. Голосне дрюкотіння припинилося щойно, коли я підняв слухавку.

Телефонував мій товариш Юрко, чільний член нашого Клюбу Антифеміністів: так і так, він тепер директор власного підприємства, пропонує мені покинути мою поважну посаду портієра та перейти до нього. Щоб ближче про це поговорити — запрошує мене прийти пополудні до свого бюра, вул. Ловецька 16, II. поверх, двері 8.

Я був глибоко переконаний, що бідолаха Юрко з голоду, нужди і під тягарем думок про зайве й капосне жіноцтво — зійшов з глузду. Колиж пішов до нього в 4 год., то тільки з милосердя, як до важко хворого приятеля, з двома булками в кишені, щоб накормити голодного, і страхом у серці, чи не стрінусь з атакою фурії.

II.

Юрко прийняв мене справді з директорською міною. Ледви кивнув головою, округлим жестом вказав на крісло, підсунув папіроски і ждав. Я цілком збився з пантелику і думав тільки про те, як він дістався до того помешкання, на якого дверях пишалася елеґантна табличка: „Бюро порад для жінок в усіх життєвих випадках".

Веселий сміх Юрка вирвав мене з невеселих думок.

— Ну, що? Здав іспит на директора?

Я все ще дивився мовчки скоса, але з тимбільшою цікавістю слухав його пояснень:

— Бо знаєш, це було так. Чоловік тижнями тинявся без сотика і думав, як його роздобути. Ґеніяльна думка заснувати таке бюро зродилася в мене в часі твого відчиту в клюбі про нижчість жінок від мущин, що документно ствердив цілий ряд авторитетних осіб, від Плятона до Вайнінґера включно. Ти сказав тоді м. ін.: „Якщо хтось взяв би під увагу сто жінок і від кожних десять дурниць, які вони роблять, брав тільки один сотик, за два-три місяці став би міліонером". Оце твоє ґеніяльне твердження стало вугольним каменем мого підприємства.

— Знаєш, — сміявся я — починаєш мене сильно цікавити. Мені здається, що я повинен бути твоїм спільником.

— Можеш стати ним. Мені навіть треба помочі, тимбільше, що ти маєш дотеп, а це в моєму підприємстві багато значить. Отже по твоїм рефераті я рішив змінити свою поведінку супроти жінок. Першим ділом було сказати своїй теті, якої стерпіти не можу, пів копи компліментів. Вона з вдячности дала мені 100 зол. на нове вбрання. За ті гроші я дав ось таке оголошення.

І Юрко тицьнув мені під ніс часопис. Оголошення займало добру шпальту друку. Це була відозва до жінок, в якій казалось м. ін. таке: „Жінки! Вам не вільно помилятися. Це привілей мужчин. Ви маєте ріжні життєві ситуації, які домагаються від Вас розвязки. Зайняті важнішими справами, Ви не завсіди маєте змогу й охоту над усякими життєвими дрібницями призадумуватись. Але є рада на все: Кожна жінка, яка не хоче думати, як повестися в такім чи іншім випадку, дістане скоро, певну і солідну, оперту на науковій аналізі відповідь у „Бюрі Порад", що є призначене тільки для вжитку жінок".

Дальше слідувала адреса бюра, число телефону і дописка, що поодинока консультація коштує тільки 2 зол.

Коли я це прочитав і відкладав ґазету, Юрко запитав:

— Ну?

Протизаконні практики

в самоврядуванні.

Вибори до повітової ради в Богородчанщині.

При виборах до волосної ради старобогородчанської волости станиславівського повіту зголошено було важні листи кандидатів, а то листу ч. 1. і листу ч. 2, на припадаючих в тій волости 16 радних. З листи ч. 2. котру зголосив місцевий український виборчий комітет, вийшло в голосуванню 13 радних, а з противної листи 3 радних.

При заряджених пізніше виборах до волосної управи, зложеної в тій волости з 4 осіб, вибрано до волосної управи 3 особи з листи радних ч. 2. так, що кількість радних з тої листи зменшилася на три особи. Згідно з виборчим реґуляміном на їх місце мали увійти до ради 3 заступники з листи ч. 2.

Одначе тому, що при недавних виборах до повітової ради на всіх 20 управнених до голосування на кандидата-поляка впало тільки 5 голосів а тимсамим вибір двох повітових радних-українців був запевнений — староство, щоби все таки вийшов один радний поляк, покликало до ради на опорожнені місця радних тільки одного заступника з листи ч. 2, а інших двох заступників покликано з листи ч. 1., хоч опорожнені всі три місця з листи ч. 2. Таким чином при виборах повітових радних кандидат-поляк одержує 7 голосів і його вибір в той спосіб є забезпечений. Вправді вибори на повітових радних у тій голости вже відбулися і вибрано одного поляка й одного українця, але при тих виборах так ярко нарушено обовязуючий закон, що внесений з українського комітету протест був успішний і тепер мають бути нові вибори. Щоби отже з двох вибираних тією волостю радних повітових таки один був поляк — знову нарушено закон у той спосіб, що на місце радних з листи ч. 2. покликано заступників з листи ч. 1.

Це є яскравим нарушенням приписів виборчого реґуляміну: § 21. того реґуляміну виразно каже, що ті особи з листи кандидатів на радних, які не одержали мандату, вписується на листу заступників *тої самої листи*. Згідно з тим також виборчий протокол, який зладжує виборча комісія, а якого урядовий формуляр оголошено в Деннику Законів, обіймає в окремій рубриці листу заступників радних у той спосіб, що окремо списується заступників радних з одної, а окремо затупників радних з другої листи. Тому виразно в тім протоколі зазначується, що кожна листа має *своїх окремих* заступників — а тимсамим на місце радних з одної листи мають входити заступники з *тої самої листи* (тейже листи) — а не можуть прийти заступники з противної листи.

На інтервенцію в тій справі заявив староста, що заступники радних не є привязані до ніякої листи, а тому покликання на місце уступивших радних з листи ч. 2 заступників з противної листи є правильне.

Ретроспективна вистава

українського народнього мистецтва.

(З приводу XXX-ліття Національного Музею у Львові).

Рада Союзу Прихильників Національного Музею у Львові та Українського Товариства Прихильників Мистецтва рішили відсвяткувати 30-літнє істнування українського Національного Музею у Львові виставою новітнього українського мистецтва.

Ця вистава має дати не тільки огляд українського мистецтва за останніх 30 років, але й почин до скомплетування ґалерії новітнього українського малярства в Українськім Національнім Музеї.

Перша вистава українського новітнього малярства і мистецтва відбулася в 1905 р. заходом „Товариства прихильників української літератури, науки і штуки" в сальоні Лятура. Від неї минає саме 30 повних років, себто більше як чверть століття розвитку українського мистецтва.

У проектованій осінній виставі ходить перш за все про огляд досягнень українського мистецтва і тим вона буде відріжнюватися від усіх дотеперішніх вистав. Дотеперішні вистави мали за ціль давати огляди індивідуальної творчости поодиноких мистців (як прим. вистави Сосенка, Труша, Крижанівського, Новаківського, Кульчицької, Геца, Глущенка) або збірних ґруп, як вистави гуртка діячів українського мистецтва у Львові, „Руба", гуртка українських пластиків, Анума або вистави товариства прихильників українського мистецтва, або врешті вистави, звязані з означеним змістом або предметовістю (вистава УСС, прикладного мистецтва, народній побут в мистецькім оформленні). Наша вистава натомість не буде давати огляду творів поодиноких мистців або поодиноких груп, а має дати огляд найважніших мистецьких досягнень за час від першої вистави на З.У.З. аж до мистецьких проявів наших днів.

Цей характер накладає на неї деякі рами та обмеження.

Вистане кинути оком на катальоґ першої висавки з 1905 р. в сальоні Лятура, або на катальоґ вистави сучасного малярства Галицької Землі, влаштованої в 1919 р. у Національнім Музею і порівнати їх з нинішним станом українського мистецтва, щоби зрозуміти, що сучасне українське мистецтво розрослось, поширилось та всебічно здиференціювалось. І саме цей розріст та диференціяція вимагає нині огляду пройдених етапів українського мистецтва. —

Отже з уваги на змінене положення українського мистецтва ходить про огляд головних етапів та напрямків та про вибір тільки тих творів, які репрезентують найвищі досягнення цього мистецтва. Напрямки і найвищі досягнення цих напрямів мають бути критерієм нашої вистави. Огляд напрямів дасть змогу зорієнтуватися, якими шляхами ішло новітне українське мистецтво, які течії його запліднювали і яке місце воно займає в загальносвітовім мистецтві. Селекція найвизначніших досягнень дасть змогу з великої маси продукції виелімінувати тільки те, що з точки погляду мистецького і квалітативного заслуговує на відзначення. Тому не будуть узгляднені інші критерії чи то літературно-романтичні, чи сентиментально-побутові чи там етнографічні, а тільки виключно мистецькі.

Вистава має мати подвійну ціль. Ідеальну та практичну. Ідеальна ціль буде лежати в тому, щоби дати огляд головних етапів новітнього українського мистецтва. Такого огляду до нині не маємо (ми загалом не любимо приставати на хвилинку і оглядатися поза себе і тим творити звязок між минулим, сучасним і будучим, чи тому може, що ми згори дивимося на власну традицію!?), але він є конечною вимогою нинішнього переломового часу, бо дасть можливість глибше застановитися над проблемами сучасного українського мистецтва. Практична-ж не менше важна ціль буде міститися в відношенні вистави до Українського Національного Музею.

Завдяки незвичайно щедрому меценатству основника Українського Національного Музею ВПреосв. Митрополита А. Шептицького музей має вже нині завязок для влаштовання ґалерії новітнього українського малярства. Високодостойний меценат не тільки своїми щедрими дарами, але спеціяльним піклуванням новітнім українським малярством і українськими мистцями, яким уможливлював заграничні студії, положив основи під заложення такої національної ґалерії. Музей розпоряджає внаслідок цього уже нині поважною кількістю експонатів. Загальний-же огляд новітньої мистецької творчости дасть саме можність виріжнити з того пребагатого матеріялу вартісніше від менше вартісного, устійнить „ерархію мистецьких вартостей", дасть нагоду менш квалітативні річи перенести в депо і скомплетує збірки новими більшерепрезентативними та значними творами.

Така розбудова ґалерії новітнього українського малярства буде мати своє значіння не тільки для Музею, але і для досягнень українського мистецтва взагалі.

Не буде вона представляти тільки „масу мистецької продукції" (не все, що мальоване є вже малярством, так як не все писане є вже літературою), а буде репрезентувати тільки високовартні твори українських мистців. І коли для збогачення дотеперішніх збірок будуть рішати перш за все критерії мистецької вартости і коли буде вона містити в собі твори мистецької еліти (розуміється в рамах наших досягнень), тоді така ґалерія зможе відіграти важну виховуючу ролю в культурно-мистецькому житті нашого громадянства.

Дальшим критерієм комплетування повинен бути звязок творів новітнього мистецтва з рідним краєм, із землею, де це мистецтво родиться. Не розуміємо під тим якийсь банальний тенденційний націоналізм, від якого дійсне творче мистецтво повинно бути вільне. А розуміємо під тим це глибше органічне відчування рідної землі та духової атмосфери тієї землі, яка виростає з минулого, з вкорінення мистецьких традицій і перетоплює їх творчо в новітньому дусі. Не перешкаджає це в тім, щоби досягнення мистецькі не ішли в парі з загальними універзальними мистецькими течіями, але коріння кожного творчого мистецтва мусять спочивати в духовій атмосфері рідної землі.

Для унаглядненння експонатів вистави доцільним булоб розмістити їх на основі головних напрямків у мистецтві, а саме: твори натуралістичні, сецесіоністичні, імпресіоністичні, експресіоністичні, історичне малярство, релігійне малярство, декоративне малярство. Тоді найяскравіше виступить звязок нашого мистецтва з загально-світовими напрямками у мистецтві та індивідуальні риси наших мистецьких досягнень на тлі тих напрямків.

Тому, що рішаючими будуть чисто мистецькі критерії, комітет вистави призначить жюрі для оцінки надсиланих експонатів вистави і для комплетування майбутньої ґалерії українського національного мистецтва.

Львів, 5. VII. 1935.

Д-р Вол. Залозецький.

А щоб те „ну" підтримати річевим арґументом, витягнув з кишені здорову жменю двозолотівок.

— В два дні після того, як це оголошення появилося в газетах, я дістав десять листів і заробив двадцять золотих. Потім приходило таких листів чимраз більше, пересічно по пядесять денно. Як бачиш справді за деякий час можна стати міліонефом!

— А якого роду є ті їх питання і що ти на них відповідаєш? — запитав я зацікавлений.

Він похитав головою.

— Ого, це вже бюрова тайна! Але, знаєш, покинь ти свою портієрку і приходи до мене. Я вже сам не можу собі дати ради!

Я мав великі сумніви, головно морального характеру, як антифемініст, але Юрко переконав мене, що його бюро зовсім не заперечує ідеї антифемінізму, навпаки — є воно знаменитою антифеміністичною досвідчальнею, яка находиться під проводом фахового антифеміста. Пікантерія ситуацій помагає у тому, що у тому бюрі можна чудово студіювати жіночі слабости, химери і т. п. питомі прикмети вдачі, а самі жінки дуже вдячні. Моє бюро, — казав Юрко, — істнує всього тільки два місяці, а я вже маю більше, як сотку листовних поляк, кільканацять клієнток прислали мені навіть свою фотографію з сердечною дедикацією.

Його арґументи таки переконували мене. „Бізнесмен повинен вжитися в душу тих, на яких хоче заробити" — нагадався мені вислів одного американця. Колиж Юрко заявив, що ми тут будемо працювати над фільософією антифемінізму — я згодився. На завдаток заінкасував я „на вечеру" суму, що рівнялася моїй місячній портієрській платні.

(Докінчення буде.)

Присилайте передплату!

З польської преси.

„Бобжинський та українська справа“.

Під повищим наголовком консервативний „Час“ з 10. ц. м. поміщує велику передову статтю Мечислава Прушинського, в якій старається подати характеристику національної політики покійного Міхала Бобжинського, як намісника Галичини, на тлі тодішніх міжнаціональних і міжпартійних краєвих відносин.

Автор пригадує, що Міхал Бобжинський вважав завжди проблему „окраїн“ одною з найважніших проблем польської державности, а практичний підхід до розвязки тої проблеми проявив у 1908 році, коли після вбивства Антонія Потоцького Січинським став галицьким намісником. Звертає увагу на тодішній яскравий поділ між українцями й москвофілами, при чому так характеризує тодішній москвофільський табор:

> Друга частина (українського) громадянства т. зв. старорусини не признавали українського народу, але вважали українську (в оригіналі руську!) суспільність у Галичині приналежною до російського народу. Старорусини були явно москвофілами, політичну роботу в Галичині вели за російські гроші і за них видавали теж щоденник „Прикарпатская Русь“, якого редактором і одночасно керманичем цілого москвофільського руху у Галичині був явний агент російського уряду Дудикевич. Російський націоналізм почувався тоді таким сильним, що не чекаючи на війну з Австрією, повів підчас миру підбій Галичини. Репрезентант російських панславістів гр. Бобринський, промовляючи у Львові, — в дорозі зі славянського зїзду у Празі, — звертався до русинів, як до корінних росіян — за що його зрештою уряд випросив з кордонів держави.

Вказуючи на боротьбу між національним українським табором і москвофілами, автор пише про труднощі, серед яких опинилась польська адміністраційно-політична думка:

> Перед польським громадянством у Галичині виринула тоді проблема не тільки, яку політичну лінію вести супроти українського громадянства, — чи йти на угоду і співпрацю, чи на політику гакатизму, яку ширила народово-демократична партія, — але в першу чергу з якою частиною українського громадянства увійти в контакт, з якою порозумітись. Велика частина польської опінії ставилась шовіністично.

Тут іде гостра характеристика тодішньої ендеції (яка, до речі, завжди актуальна) і доказує, звязок ендецького політичного русофільства з нашими москвофілами:

> Отже ендецька пропаганда, яка заперечувала права існування українському народові у Галичині, не могла не витати прихильно протиукраїнської пропаганди, яку вели старорусини. На подібнім становищі станула теж більшість галицьких консерватистів з намісником Галичини зперед 1903 р. гр. Леоном Пінінським, які ставились негативно до українських народовців ще й зі соціяльних оглядів та позитивно до москвофільського напрямку.

Протилежної лінії трималася консервативна група, що тямила заповіти Станислава Тарновського. Реалізував їх Міхал Бобжинський:

> Довести до порозуміння з українцями, злагоди на зразок тієї, яку ще недавно перевели поляки з віденським урядом, унормувати на можливо якнайдальшу мету співжиття польської й української суспільности в Галичині — було тим, до чого змагали краківські консерватисти з Бобжинським на чолі. Подруге — це порозуміння слід перевести не з ким іншим, лише з головною патріотичною частиною цієї суспільности — українськими народовцями і не користуватись штучними рухами. Цього становища боронив Бобжинський і в теорії і в практиці.

Наприкінці своєї обширної статті автор доходить до таких висновків:

> У хвилині смерти бачив Бобжинський перемогу своєї першої ідеї — ідеї сильної влади. Не даним було йому дожити по агоди меншиневої проблеми Польщею, зокрема проблеми української. Та проблема у всьому свому роздратуванні жде ще на полагоду. Великий і досвідчений державний діяч залишає нам у заповіті три засади поведінки з українцями: Перша—признати українців народом і всупереч покутуючій від 30 літ ендецькій нісенітній політиці признати повні права того народу до культурного й господарського розвитку та довести в той спосіб до злагоди у Східній Галичині. Друга засада: повести розмови не з другорядними відломами без значіння лише тому, що вони для нас вигідніші або приязніше настроені, але розмовляти зі справжніми представниками українського громадянства, хочби це була найтрудніша справа. Вкінці третя засада: не дати відвести себе від тієї програми вибриками націоналістів з нашої і другої сторони, як того дав приклад Бобжинський після смерти Потоцького.

Після недавньої передової статті „Часу“ про Волинь — ця стаття вказує знову на поважний підхід „Часу“ до українських справ. Булоб відрадним явищем, якщо той великий польський консервативний щоденник зберіг би такий підхід і на постійне

НОВИНКИ

— Батьківський Кружок при Філії держ. гімназії з українською мовою навчання у Львові подає до відома Вп. Родичів, що друга черга Випочинкової Оселі в Ямнім коло Яремча починається **21.** липня ц. р. Зголошення приймає від 9. до 18. липня включно Управа гімназії при вул. Пекарській 19. В міру зголошень можуть бути вільні місця також і для Вп. Родичів згл. учителів гімназії за відповідною оплатою. 2—2

— Популярний потяг зі Львова в долину Опору з правом висідання в Синевідську, Сколім, Гребенові і т. д. виїздить в неділю 14. ц. м. Їзда в обі сторони 6.50 зол. Крім того будуть два популярні потяги до Ворохти, з яких один виїздить зі Львова в пятницю в год. 7.25, другий в суботу в год. 16.44. Поворот в неділю в год. 23. Їзда в обі сторони 11 зол.

— Реєстрація виборців до сенату у Львові. Магістрат м. Львова оголосив обіжник, в якому подав умовини, що управнюють до участи у виборах до сенату. Хто хоче користати з виборчого права, має зголоситися до спису виборців в часі від 15—22. липня ц. р. у дільницевому міському уряді з відповідними документами.

— Нема екзекуцій підчас жнив. З наказу міністерства скарбу припинено, подібно як попередніми роками скарбові екзекуції й ліцитації по селах підчас жнив. Припинення обовязує від 15. ц. м. до перших днів серпня на терені всеї держави.

— Нова жертва большевицького режіму. Зачувати, що відомий історик української літератури Олександер Грушевський, брат покійного професора Михайла Грушевського, збожеволів. Для культурного світу новий вияв жахливої трагедії, яку переживає український нарід під большевицьким режімом.

— Дві летунські катастофи склалися в Скнилові під Львовом. В ночі вилетів один літак з військового летовища до Дрогобича, але з причини мряки завернув назад до Скнилова. При осіданні серед темноти літак зачепив об дерево і впав на землю, при чому пор. Вольф і пільот Навроцький тяжко потовклися. Перед кількома днями впав теж літак, при чому один летун, капраль Козловський згинув на місці, а другий, капраль Шостак помер у шпиталі.

— Під замітом спроневірення. Апеляційний суд у Львові розглядав справу Йонаса Галуна зі Стрия, якому закинено, що як управитель дібр гр. Конст. Дідушицького в Ізидорівці, спроневірив на шкоду свого хлібодавця коло 30 тисяч зол. Окружний суд у Стрию увільнив його. Наслідком відклику справа перейшла до апеляційного суду, який розправу відложив. Незалежно від цієї справи Галун має процес за небезпечні погрози під адресою гр. Дідушицького, за які в Стрию засуджено його на 6 місяців арешту.

— Напад на священика. На о. Матюка, пароха Волі Коблянської пов. Самбір, що вертався із Старого Самбора, напало по дорозі двох бандитів і крикнувши „ренце до гури“, стріляли до нього двічі з револьвера. Одна куля перебила легені і застрягла в хребетному стовпі. Ранений скочив із воза і впав на землю. Тоді бандити відійшли спокійно в збіжа і там щезли. Стан здоровля о. Матюка є дуже грізний. Справою занялася поліція.

— Страйки. В тартаку фірми Мондшайн у Слобідці біля Стрия застрайкувало 90 робітників, домагаючись підвишки платні. — В Скольому страйкує вже третій тиждень 700 робітників у тартаках фірми Гредель. Причиною страйку є обнижка платень на 25 проц.

— Арештування на відпусті. В Краснопущі пов. Бережани поліція арештувала кількох молодих українців, що прийшли туди на відпуст. М. і. арештовано студента Богдана Мельника з Млиновець зборівського повіту.

— Краєва хроніка. В Калуші арештовано за службові зловживання Яка Камінського, управителя вязниці при місцевому суді. — В Зарічу пов. Надвірна Настуня Абрамюк задусила свого чоловіка, що лежав хорий, і повісила на вікні. Душогубку арештовано. — У Млинівцях пов. Зборів у складі старого заліззя вибухло гарматне стрільно і вбило двох молодих селян.

— Перед вибором циганського короля. До Тернополя прибула в останньому часі численна циганська родина Квеків і розташувалася на міському оболоні. За нею надтягає щораз більше інших родин, щоби взяти участь у виборі нового короля циганів. Кандидатом є Михайло Квек, хоча можливе, що виберуть знову Василя Квека, що був досі циганським королем.

— За образу Гітлера. Один варшавський купець одержав цінник від якоїсь берлінської фірми. Купець був жидом, тому відослав назад посилку, дописавши на коперті кілька епітетів під адресою Гітлера. На цю дописку звернула увагу берлінська почта і дипльоматичним шляхом проти автора образливих слів наказано судове слідство. Його тягнуть тепер до відповідальности за образу голови заприязненої держави.

— Смерть з переляку. В селі Галинка пов. Білосток хтось кинув великий камінь до хати господаря Єльського. Почувши бренькіт шиб, донька господаря втікла з хати і сховалася до стодоли, де вмерла з переляку.

— Рекорд висоти збіжа. Господар Герберт Сехавер у Накле-Белявах виплекав жито високе на 2 і пів метра. Найдовший колос мав 2 м. 77 цм.

— Корабельні катастрофи. На Доні біля місцевости Колачі затонув пасажирський корабель „Київ“, один з найкращих річних пароплавів. „Київ“ збудовано цього року коштом 800 тисяч рублів. — Біля Бенгазі затонув італійський корабель „Атіліо“, що віз 900 тон збіжа до Сиракуз. Жертвою катастрофи стало 21 людей. — Англійський корабель „Треенна“ прийшов з допомогою італійському кораблеві „Мінерва“, що пропав був без сліду минулого тижня. „Мінерва“, зазнавши ушкодження, дала знати про свою долю, кидаючи в море фляшку з запискою. Цю фляшку виловили риболовці біля Балеарських островів і повідомили про це англійський корабель.

— Ріжні вістки. В Москві розпочався процес 17 осіб, обвинувачених у розкраденні 4 і пів міліона рублів, призначених на будову електрівні. — У Фієта ді Тревізо помер патріярх Венеції, кардинал Ляфонтен. — У східніх стейтах Зл. Держав падуть від кількох днів катастрофальні дощі. — Вулькан Кракатав на острові Джаві вибухає з великою силою. — На території Чако в південній Америці появилися величезні маси саранчі і знищили плянтації бавовни.

— Грубар забажав бути струнким. На клініці в Будапешті переведено незвичайну операцію. Один великий торговець дробом, що важив 176 кг., забажав позбутися трохи свого тягару шляхом операції. Лікарі згодилися вирізати йому часть зайвого сала. Операція тревала три і пів години. За той час хірурги спрятали з його тіла 42 кг. товщу. Сильно „порізане“ тіло грубара зішили гарненько і пацієнт, як запевню-

ють лікарі, буде незабаром здоров. Найбільше його тішить, що буде виглядати стрункий і молодий.

— **Виправа проти людоїдів.** З Реки вибралося каяком на море двох югославянських молодців і більше не вернули з прогульки. Хлопці стали жертвою акул, що появилися масово на Адрійському морі і пожерли недавно одну дівчину біля Сушаку. Югославянська влада наказала, щоби кружляк „Дубровнік“ рушив на виправу проти людоїдів.

— **Вулькани віджили.** Із Сантіяго де Чілі повідомляють, що положений на південь від міста вигаслий вулькан Чіліян оживився. З його кратеру почали добуватися великі маси ляви. Одночасно далися чути підземні потрясення. Перелякане населення покидає свої оселі, положені біля вулькану. Так з Еквадору повідомляють про вибух вулькану Сангей. З його кратеру добуваються маси попелу. У всіх околичних місцевостях населення покинуло свої оселі.

— **Потоп у Китаю.** Китайську провінцію Гонан навістила жахлива катастрофа повені, що потягнула за собою величезні жертви у людях. В однім тільки місті Дженсіен згинуло у фалях ріки 3.000 людей. В місті Гуешін, яке заляла вода, погибло коло 1.000 осіб. Великі простори краю виглядають як озера. В долині ріки Ян-це-кіян 50.000 осіб находиться без даху над головою.

З кіна.

КІНО ПАЛЯС: „КОРОЛІВСКИЙ ДВІЙНИК“.

Фільма, яка починається в банальному, стільки разів вже використаному середовищі: на дворі неіствуючого королівства, і на початку грозить бути такою самою банальною і нудною, як десятки аналоґічних попередних — на протязі дії незвичайно приємно розчаровує усіх. В зручно і дотепно складеній акції показані пригоди короля, який позбувшися... бороди, находить в особі відомого артиста двійника й одночасно дорадника в складному питанні: як наладнати своє подружне життя?! Сценарій зроблений вражово; в ньому не разять навіть такі нісенітниці, як напр. та, коли королева під звуки мадярських мельодій (!) починає співати й танцювати, зовсім не по королівськи, а таки з правдивою запальністю. Центральною фіґурою фільми є Шарль Бріссон, нова звізда „Парамаунту“, який вміє все те, що Шевальє, а при тім молодший, кращий і меткіший. Його партнери Мері Еліс і Гортон — першорядні; так само і всі у прочих ролях. Одним плюс фільми більше є її музичне оформлення, хоча воно цілком у стилю міліона других джезових фільм, всетаки ріжниться від них смаком і тонкістю. Словом: фільма вповні приємна і симпатична.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.
Нечинний.

Театр Ріжнородностей.
Пятниця, 12. VII. год. 8 веч „Авантюра в раю“ Абон. 31.
Субота, 13. VII. год. 8 веч. „Авантюра в раю“.

Кіна.

АДРІЯ: „Долина тривоги“, „Страшна ніч у Зоо“.
АПОЛЬО: „Цісарева і я“ (Ліяна Гарвей).
АТЛЯНТИК: „Володар міліонів“.
ВАНДА: „Распутін“ і „Плятинова білявка“.
ҐРАЖИНА: „Гра змислів“.
КАСІНО: „Щастя на вулиці“ і „Великий Грач“.
КОЛІСЕЙ: „Каріока“, „Антек Поліцмайстер“.
КОПЕРНИК: „Серце індіянки“.
МАРУСЕНЬКА: „Поворот патана Декера“ і „Колишня і теперішня Москва“.
МІРАЖ: „Весняна парада“ з Фр. Гаяль.
МУЗА: „Пан без помешкання“.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Королівський двійник“.
ПАН: „Не хочу знати хто ти“.
РАЙ: „Дама з Музею Руж“.
СВІТ: Похорони марш. Пілсудського.
СОНЦЕ: „Секрет жінки“ і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Кохання Фрайляйн Доктор“ і ревія: „Джерело сміху“.
УТІХА: „Жінка з реєстру“ і ревія.
ХИМЕРА: „Місто під терором“.

Закордонне радіо.

Пятниця, 12. липня 1935.

Відень (506,8) 17·10 Дуети, 22·10 Концерт, **Кошиці** (259,1) 12·30 Концерт, 18·35 Сольо на гармонії, **Прага** (470,2) 11·05, 15·00 Сальонова музика, **Париж** (1649) 23·00 Нічний концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 19·00 Пісні і мельодії, 20·15 Симфонія е-дур Шуберта, **Кельн** (455,9) 16·00 Сучасна музика, **Букарешт** (364,5) 17·00 Легка музика, **Будапешт** (550,5) 20·30 Концерт, **Мілянo** (221,1) 22·20 Спів, **Рим** (420,8) 22·40 Легка музика.

Субота, 13. липня 1935.

Відень (506,8) 19·30 Еспанські мельодії, 22·10 Концерт, **Прага** (470,2) 16·30 Концерт, 22·45 Легка музика, **Париж** (1648) 20·45 Опера, **Берлін** (356,7) 19·00 Камеральний концерт, **Мілянo** (221,1) 17·05 Танкова музика, 21·30 Симфонічний концерт, **Рим** (420,8) 20·40 „Аве Марія“ оп.

Львівське радіо.

Пятниця, 12. липня 1935.

6·30 Ранішня авд., 8·25 Практичні вказівки, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольогічні вістки, 12·05 Полудн. денник, 15·15 Біржа, 15·30 Оперові фантазії, 16·00 16·50, 20·10, 23·00 Трансмісія з Варшави, 16·15 Концерт, 16·35 Гутірка для хорих, 18·30 Листи і програми, 18·40 Суспільна хвилина, 18·45 Гр. па., 19·05 Програма на черговий день, 19·15 Рекламовий концерт, 19·45 Вічірний денник, 20·00 Дотепи, 22·06 Легка музика.

Субота, 13. липня 1935.

6·30 Ранішня авд., 8·25 Практ. вказівки. 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольогічні вістки, 12·05 Полудневий денник, 12·15, 14·30, Гр. па., 13·00 Хвилина для жінок, 13·05 Сальонова орхестра, 13·30 Концерт побажань, 15·15 Біржа, 15·30 Весела авд., 16·00 Технічна скринька, 16·15, 18·45 Форт., 16·50 Мандрівка Іванни, 17·00 Для наших дітвищ і живців, 18·00 Спортовий порадник, 18·10 Хвилина поезії, 18·30 Про літературний памятник, 18·40 Сільва рерум, 19·05 Програма на черговий день, 19·15 Рекламовий концерт, 19·30 Пісні, 20·00 Поет про психоаналізу, 20·10 Легка музична авд., 20·45 Вечірний денник, 20·55, 22·30 Трансмісія з Варшави, 22·06 Спортові вісти.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·25—5·27 зол.

Нім. марка 1·76—1·82, фр. франки 34·85—35·00, шв. франки 172·50—173·00, фунти стерлінги 26·15—26·30, австр. шілінги 99·00—101, чеські корони 21·80—22·00, рум. леви 30·00—32·00, ліри 42·00—43·00.

Золото: Долари 9·02—9·08, Франки фр. 34·50—35·00, Дукати 82·00—82·75, Корони 36·20—36·80, Рублі 4·60—4·70, 1 гр. зол. 5·924.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·50, Фльорени 0·85, 1 гр ср. 0·07—0·08.

Преміївки.

Доларівки 52·50—54·00, Інвестиційна 104·00—107·50, Будівельна 42·00—44·00.

Заставні листи.

4 1/2 проц. дол. Т. К. З. 43·00—44·00, 5 проц. дол. Б. Г. 51·00—53·00, 4 проц. Зол. Б. Г. 43·00—44·50, 4 1/2 проц. Зол. Б. Г. 46·00—48·00, 4 1/2 проц. Ком. Б. Кр. 52·00—55·00, 4 проц. Б. Г. К. 61·00—64·00, 4 1/2 проц. Б. Г. К. 62·00—65·00, 4 проц. позичка м. Львова 46·00—47·50.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 11. липня ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів.
1 кг. масла дес.	2·10 зол.
1 кг. масла експорт.	2·15 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	2·60 „

Ціни на молоко не ставить.

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і яйця сильна, на молоко і сметану вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 11. VII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 50 дкг.	за 1 кг.	0·90 зол.
Мол. однор. кури 1. кл.	„	0·80 „
Пантарки	„	1·30 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

Когутів, качок, гусей, індичок та індиків з огляду на кінець сезону не приймає.

ОПОВІСТКИ.

Т-во У. С. Л. П. „ОСНОВА“ розписує два конкурси:

1. Конкурс на прелеґентів підготовчих курсів до вступного іспиту на Львівську Політехніку. В обсяг курсів входять такі предмети: начеркова геометрія, математика, фізика, хемія і шкіцування. Подання вносити до дня 25. липня 1935 р. на адресу Т-ва. Винагорода після умови. Про початок курсів оголоситься в часописах.

2. Конкурс на фахового кухаря до ведення кухні при харчівні Т-ва на шк. рік 1935/37. Подання з метрикою ур., свідоцтвами і заподанням висоти винагороди належить слати до дня 31. серпня 1935 р. на адресу Т-ва. Неприняті оферти остають без відповіди.

Адреса: Т-во У. С. Л. П. „ОСНОВА“, Львів, пл. св. Юра ч. 5.

ЗА ВИДІЛ Т-ВА

Рогожа Роман, секретар — Савка Ярема, голова

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів. Ринок 10.